

Definitief verslag bijeenkomst onderzoek slavernijverleden Groningen 25 februari 2022

Aanwezig: Lieuwe Jongsma (onderzoeker), Anjana Singh (onderzoeker), Bram Tánčzos (onderzoeker), Gerjan Brinksma, (onderzoeker), Sheila van Staveren (bestuurslid Stichting Noaberschap), Roberto Refos (bestuurslid Stichting Noaberschap), Steven Bosch (raadslid Student en Stad), Eddy de Jonge (directeur Groninger Archieven) en Rob Visser (beleidsmedewerker sociaal domein).

Aanwezig digitaal: Jim Lo-A-Njoe (raadslid D66) en Wesley Pechler (raadslid Partij voor de Dieren).

Afwezig: Peter Rebergen (raadslid ChristenUnie), Yaneth Palacio Menger (raadslid 100% Groningen) en Jeffry van Hoorn (raadslid GroenLinks)

Aanleiding

Een motie van de raad heeft geleid tot een onderzoek naar de rol van de overheid in het slavernijverleden. Dit overleg is ingepland voor de gemeenteraadsverkiezingen, zodat de initiërende raadsleden hun stem nog kunnen laten horen.

Lopende initiatieven

Welke kennis is er al?

Dhr. Jongsma weet niet zeker of de excuses voor het slavernijverleden aan dit onderzoek gekoppeld moeten worden en dit zou mogelijk eerder kunnen.

Dhr. Lo-A-Njoe vertelt dat de motie niet over het aanbieden van excuses (door Groningen) gaat, maar over het inzichtelijk maken van de rol van het stadsbestuur in de slavernij en de sporen die daar nu nog zichtbaar van zijn.

Dhr. Bosch vindt het noodzakelijk om vast te stellen dat de excuses voor het slavernijverleden geen onderdeel is van het onderzoek is, maar een losstaande keuze.

Dhr. Visser stelt dat excuses een gevolg kunnen zijn van het onderzoek, maar niet de reden van het onderzoek.

Dhr. Refos: Rotterdam, Amsterdam en Utrecht hebben los van elkaar onderzoek gedaan. Het zou goed zijn als naast de VOC, de WIC in de onderzoeksvraag meegenomen wordt. Naast de bestuurders, was de gewone burgerij ook betrokken bij de slavernij? Het is interessant om te onderzoeken welke gevolgen de dehumanisering vandaag de dag heeft. Ook de kerken hebben een grote rol in gespeeld om slavernij rechtsgeldig te maken en goed te praten. Voor de volledigheid van het onderzoek is het noodzakelijk dit ook mee te nemen.

Dhr. Jongsma denkt ook dat het breder onderzocht kan worden dan alleen de bestuurslaag.

Dr. Singh: als onderzoeker is het altijd goed om breed te vragen en verschillende bronnen gebruiken. Zij is het ermee eens om de excuses los te koppelen van het onderzoek.

Dhr. Jongsma stelt dat de slavernij nog niet afgelopen was na de afschaffing van de VOC en WIC, maar pas 70 jaar later. Gaat het onderzoek tot afschaffing VOC/WIC of gaat het door tot afschaffing slavernij in Oost en West?

Dhr. Lo-A-Njoe wil graag dicht bij de motie blijven en de motie vermeldt dat het onderzoek tot de afschaffing VOC/WIC zal zijn, met focus op de stad Groningen.

Dhr. Bosch wil onderzoek naar de veranderende rol van het stadsbestuur en dit afbakenen zoals in de motie beschreven staat.

Dhr. Jongsma: Het onderzoek zal gaan over de rol van het stadsbestuur en niet over de bestuurders van het ommeland. Dit heeft met bronnenkeuze te maken en dat is volgens dhr. de Jonge een heel ander archief. Dhr. Lo-A-Njoe is hiermee akkoord.

Besluit: Excuses en onderzoek los van elkaar zien. Het onderzoek afbakenen door alleen de rol van het stadsbestuur ten tijde van de VOC/WIC te onderzoeken.

Opdrachtformulering

Wanneer weet de raad voldoende om een afgewogen keuze te maken?

Welke resultaten moet het onderzoek opleveren?

Dr. Singh verwacht dat het onderzoek veel zal opleveren en is geen voorstander om bepaalde zaken uit te sluiten.

Dhr. Jongsma vindt dat wanneer er nu al over de uitkomsten wordt gesproken, er veel mogelijkheden uitgesloten worden. Hij vindt het belangrijker om de vorm van het onderzoek te bepalen: In boekvorm, rapport of een ambtelijk stuk.

Dhr. Lo-A-Njoe is het eens dat de raadsleden niet te veel moeten sturen op de resultaten. Het onderzoek is geslaagd wanneer er voor het publiek een toegankelijke versie ligt.

Dhr. Visser: Moet het onderzoek kant en klaar zijn om met het publiek te delen of is het onderzoek pas geslaagd als het bij het publiek ligt?

Dhr. Lo-A-Njoe vindt dat het onderzoek inzichtelijk moet zijn door middel van een goed geïllustreerd verslag in boekvorm dat voor publiek leesbaar is, hoewel dit niet zo in de motie staat.

Dhr. Visser: Die beslissing heeft mogelijk invloed op de kaders. Een boek uitbrengen betekent een apart traject, ook financieel.

Dhr. Refos denkt dat er aan de hand van resultaten gekeken kan worden in welke vorm dit onderzoek wordt uitgerold.

De termijn van het onderzoek is anderhalf jaar. Er worden geen tussenrapportages verwacht, de raad laat de onderzoeker zijn werk doen.

Dhr. Bosch sluit zich hierbij aan, maar is niet zeker over de politieke keuze over hoe de resultaten aan het publiek zullen worden getoond. Hier moet een voorstel voor komen.

Dr. Singh: Een voorstel maken is mogelijk. Internationaal of alleen in het Nederlands en over Groningen?

Dhr. Lo-A-Njoe stelt voor om het onderzoek in twee talen te publiceren aangezien Groningen meertalig is. Er moet hoe dan ook een Nederlandse publieksversie verschijnen.

Dhr. Refos vindt een brede publicatie noodzakelijk, dat voor iedereen toegankelijk en makkelijk leesbaar is.

Dr. Singh: Een website of digitale publicatie is ook mogelijk, maar dit vereist onderhoud en kost geld. In boekvorm heeft de voorkeur, want papier blijft. Het is wel noodzakelijk om een digitale versie te hebben.

Dhr. Pechler stelt dat er na het onderzoek aan de hand van de resultaten eventueel gekeken kan worden welke vorm van publicatie passend is.

Besluit: Na het onderzoek wordt er aan de hand van de resultaten gekeken welke publicatievorm passend is.

Opdrachtformulering

Wanneer is het onderzoek geslaagd?

Dhr. Lo-A-Njoe meldt dat hij het beeld mist over hoe de denkbeelden uit het verleden mogelijk doorwerken in de huidige sociale verhoudingen en denkbeelden die nu bestaan in onze samenleving. Wellicht interessant als vervolgonderzoek. Dit is niet in de motie meegenomen, maar Dhr. Refos zou graag voor de volledigheid zien dat dit direct in het onderzoek wordt meegenomen.

Dhr. Bosch stelt voor deze onderzoeksvraag eventueel in samenwerking met andere steden te beantwoorden en dhr. Refos meldt dat er al gesprekken zijn met andere steden om eventueel krachten te bundelen.

Dhr. Visser stelt dat de samenwerking met provincie ook onmisbaar is.

Dhr. Jongsma: Deze doorwerking is een nationaal verhaal, wellicht in de motie oproepen tot een nationaal onderzoek en dit daarin meenemen.

Dhr. Bosch is benieuwd naar de resultaten en de stappen die er na het onderzoek nog kunnen worden gezet.

Mevr. Van Staveren wil een breder onderzoek, maar begrijpt dat dat niet behapbaar is. Zij is voor een vervolgonderzoek.

Dhr. Refos wil het vervolgonderzoek passend maken bij het landelijke onderzoek en aansluiting zoeken met de onderzoeken van de andere steden.

Dhr. De Jonge geeft aan dat iedereen welkom is bij de Groninger Archieven en dat hij altijd benaderbaar voor overleg is of als er bepaald materiaal nodig is.

Besluit: De huidige motie en middelen zijn gericht op de rol van het stadsbestuur ten tijde van het VOC/WIC. Een breder onderzoek kan mogelijk volgen uit dit onderzoek. Dat betreft dan een nieuw traject.